

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Географічний факультет
Кафедра географії та менеджменту туризму

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан географічного факультету
Мирослав ЗАЯЧУК
«29» серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

ТУРИСТИЧНЕ КРАЇНОЗНАВСТВО (УКРАЇНА)

обов'язкова

(вказати: обов'язкова чи вибіркова)

Освітньо-професійна програма Міжнародний туризм,

(назва програми)

Спеціальність 242 "Туризм"

(вказати: код, назва)

Галузь знань 24 "Сфера обслуговування"

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

Факультет географічний

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: якими мовами читається дисципліна)

Чернівці 2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «**Туристичне країнознавство (Україна)**» складена відповідно до освітньої програми „Міжнародний туризм”.

Розробник: *Кілінська Клавдія Йосифівна*, професорка кафедри географії та менеджменту туризму, д. геогр. н., професорка.

Викладач: *Кілінська Клавдія Йосифівна*, професорка кафедри географії та менеджменту туризму, д. геогр. н., професорка.

Погоджено
з гарантом ОП «Міжнародний туризм»

Тетяна СКУТАР

Затверджено на засіданні кафедри географії та менеджменту туризму
Протокол № 1 від «26» серпня 2025 року

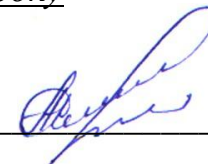
Завідувач кафедри географії
та менеджменту туризму

Олександр КОРОЛЬ

Схвалено навчально-методичною радою географічного факультету
Протокол № 1 від «28» серпня 2025 року

Голова навчально-методичної ради
географічного факультету

Наталя АНДРУСЯК

Мета навчальної дисципліни:

Мета навчальної дисципліни полягає у забезпеченні майбутнього фахівця з туризму теоретичними знаннями і практичними навичками у сфері туристичного країнознавства, знанням наявних туристичних ресурсів України в цілому та окремих її регіонів, визначенні можливостей їх використання в туризмі; вивченні різноманітних складових туристичних ресурсів України для створення конкурентоспроможного національного турпродукту; формуванні знань про об'єкти пізнавального, оздоровчого та спортивного туризму різних регіонів України, їх туристичний потенціал і перспективи реалізації.

Пререквізити.

Ефективність засвоєння курсу підвищує попереднє вивчення таких навчальних дисциплін: «Фізична і соціально-економічна географія» або «Геодемографія та урбаністика», «Туристичне країнознавство (Європа)», «Туристичне країнознавство (Азія)», «Туристичне країнознавство (Африка, Австралія та Океанія)», «Туристичне країнознавство (Америка)».

Результати навчання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має набути таких компетентностей:

- ФК3. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій.
- ФК14. Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.
- ФК22. Здатність надавати фізико-географічну та соціально-економічну характеристику географічних регіонів і окремих країн світу; надавати туристичну країнознавчу характеристику окремих країн світу та аналізувати їхню туристичну спеціалізацію.
- ПР4. Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору.
- ПР5. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій.
- ПР14. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різномуніття.
- ПР33. Знати фізико-географічні та економіко-географічні особливості країн світу, що визначають їхню країнознавчу характеристику та спеціалізацію в міжнародному туризмі. Уміти аналізувати дані про природу, культуру, історію та туристичну інфраструктуру країни як чинники туризму; виявляти

їхній вплив на розвиток і спеціалізацію туризму тих або інших туристських регіонів і країн.

Опис навчальної дисципліни.

Загальна інформація.

Назва навчальної дисципліни												
<i>Туристичне країнознавство (Україна)</i>												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	4	7	5	150	2	30	30	-	-	90	-	іспит
Заочна	4	7	5	150	2	8	8	-	-	134	-	іспит

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Сутність основних понять туристично-рекреаційного країнознавства					
Тема 1. Туристично-рекреаційне країнознавство: визначення, методи вивчення, видова структура, класифікаційні схеми. Схеми районування України.	11	2	2	-	-	7
Тема 2. Конструктивно-географічна характеристика природних умов і природних ресурсів рівнинної території України.	11	2	2	-	-	7
Тема 3. Конструктивно-географічна характеристика природних умов і природних ресурсів гірської території України.	11	2	2	-	-	7
Тема 4. Соціально-економічна характеристика України.	12	2	2	-	-	8
Тема 5: Основні об'єкти туризму в	12	2	2	-	-	8

Україні.						
Тема 6. Основні рекреаційні комплекси в Україні.	12	2	2	-	-	8
Разом за ЗМ 1	69	12	12	-	-	45
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Регіональний аналіз рекреаційно-туристичних ресурсів України					
Тема 7. Туристично-рекреаційні ресурси Північної України.	11	2	2	-	-	7
Тема 8. Туристично-рекреаційні ресурси Західної України.	12	2	2	-	-	8
Тема 9. Туристично-рекреаційні ресурси Східної України.	11	2	2	-	-	7
Тема 10. Туристично-рекреаційні ресурси Південної України.	12	2	2	-	-	8
Тема 11. Туристично-рекреаційні ресурси Центральної України.	16	5	4	-	-	7
Тема 12. Туристично-рекреаційні ресурси Українських Карпат та Гірського Криму.	19	5	6	-	-	8
Разом за ЗМ 2	81	18	18	-	-	45
Всього годин	150	30	30	-	-	90

Тематика лекційних занять з переліком питань

№ з/п.	Назва теми з основними питаннями
1.	<p>Тема 1. Туристично-рекреаційне країнознавство: визначення, методи вивчення, видова структура, класифікаційні схеми.</p> <p>1. Країнознавство як самостійна наука в системі географічних наук.</p> <p>2. Ретроспективний аналіз країнознавчих досліджень в Україні.</p> <p>3. Методи вивчення, класифікаційні схеми. Схеми районування України.</p>
2.	<p>Тема 2. Конструктивно-географічна характеристика природних умов і природних ресурсів рівнинної території України.</p> <p>1. Природні умови та природні ресурси – основа туристично-рекреаційного країнознавства.</p> <p>2. Природно-ресурсний потенціал рівнинної території України.</p> <p>3. Переважаючі види туризму та рекреації.</p>
3.	<p>Тема 3. Конструктивно-географічна характеристика природних умов і природних ресурсів гірської території України.</p>

	<p>1. Природні умови та природні ресурси – основа туристично-рекреаційного країнознавства.</p> <p>2. Природно-ресурсний потенціал гірської території України.</p> <p>3. Переважаючі види туризму та рекреації.</p>
4.	<p>Тема 4. Соціально-економічна характеристика України.</p> <p>1. Господарський комплекс України.</p> <p>2. Демографічні процеси.</p> <p>3. Інфраструктура.</p>
5.	<p>Тема 5: Основні об'єкти туризму в Україні.</p> <p>1. Переважаючі види туризму в Україні.</p> <p>2. Диференціація видової структури туризму (на прикладі рівнинної і гірської частини території).</p> <p>3. Об'єкти туризму, занесені до списку ЮНЕСКО.</p>
6.	<p>Тема 6. Основні рекреаційні комплекси в Україні.</p> <p>1. Рекреаційно-туристичний комплекс: теоретичні підходи та районування.</p> <p>2. Рекреаційні комплекси рівнинної і гірської частини України.</p> <p>3. Об'єкти рекреації, занесені до Списку ЮНЕСКО.</p>
7.	<p>Тема 7. Туристично-рекреаційні ресурси Північної України.</p> <p>1. Конструктивно-географічна характеристика Північної України.</p> <p>2. Туристичні умови та ресурси Північної України.</p> <p>3. Рекреаційні умови та ресурси Північної України.</p>
8.	<p>Тема 8. Туристично-рекреаційні ресурси Західної України.</p> <p>1. Конструктивно-географічна характеристика Західної України.</p> <p>2. Туристичні умови та ресурси Західної України.</p> <p>3. Рекреаційні умови та ресурси Західної України.</p>
9.	<p>Тема 9. Туристично-рекреаційні ресурси Східної України.</p> <p>1. Конструктивно-географічна характеристика Східної України.</p> <p>2. Туристичні умови та ресурси Східної України.</p> <p>3. Рекреаційні умови та ресурси Східної України.</p>
10.	<p>Тема 10. Туристично-рекреаційні ресурси Південної України.</p> <p>1. Конструктивно-географічна характеристика Південної України.</p> <p>2. Туристичні умови та ресурси Південної України.</p> <p>3. Рекреаційні умови та ресурси Південної України.</p>
11.	<p>Тема 11. Туристично-рекреаційні ресурси Центральної України.</p> <p>1. Конструктивно-географічна характеристика Центральної України.</p> <p>2. Туристичні умови та ресурси Центральної України.</p> <p>3. Рекреаційні умови та ресурси Центральної України.</p>
12.	<p>Тема 12. Туристично-рекреаційні ресурси Українських Карпат та Гірського Криму.</p> <p>1. Конструктивно-географічна характеристика Українських Карпат та Гірського Криму.</p>

2. Туристичні умови та ресурси Українських Карпат та Гірського Криму.
3. Рекреаційні умови та ресурси Українських Карпат та Гірського Криму.

Тематика практичних занять з переліком питань

№ з/п.	Назва теми (питання/завдання)
1.	Назва: Класифікаційні схеми рекреаційно-туристичних ресурсів. Завдання: Проаналізувати 5 найпоширеніших класифікаційних схем рекреаційно-туристичних ресурсів.
2.	Назва: Природні, антропогенні та техногенні рекреаційно-туристичні комплекси України Завдання: Просторова характеристика поширення природних, антропогенних та техногенних комплексів.
3.	Назва: Регіональний аналіз рівнинних туристично-рекреаційних комплексів. Завдання: Проаналізувати просторове розміщення регіональних туристично-рекреаційних комплексів. Виявити регіони України з високим туристично-рекреаційним потенціалом.
4.	Назва: Регіональний аналіз гірських рекреаційно-туристичних комплексів Завдання: Проаналізувати просторове розміщення гірських регіональних туристично-рекреаційних комплексів.
5.	Назва: Рекреаційно-туристичний екоцид в Україні. Завдання: Скласти опис сучасних екологічно критичних регіонів України, які зазнають впливу воєнних подій. Визначити їх вплив на туристично-рекреаційний стан.
6.	Назва: Сучасні аспекти функціонування туристично-рекреаційної сфери України. Завдання: Виявити низку питань туристично-рекреаційного характеру, які сьогодні обумовлені геополітичним, воєнним і соціально-економічним становищем України.

Завдання для самостійної роботи студентів

№ з/п.	Назва теми	Завдання для самостійної роботи	К-сть год.
1.	Структура туристично-рекреаційних ресурсів.	Охарактеризувати основні види туристичних та рекреаційних ресурсів.	3

2.	Клімат як умова розвитку туризму та туристично-рекреаційний ресурс.	1. Визначити основні кліматотвірні та метеорологічні чинники клімату. 2. Охарактеризувати вплив клімату на туристично-рекреаційні умови та ресурси України.	3
3.	Використання водних об'єктів в організації туризму та рекреації.	1. Проаналізувати види водних ресурсів України. 2. Визначити основні райони поширення водного туризму та водної рекреації.	3
4.	Поняття про об'єкти природно-заповідного фонду України та їх туристично-рекреаційне використання.	1. Скласти визначення природоохоронного фонду України. 2. Скласти опис природоохоронних територій за таксономічними категоріями. 3. Визначити, які види природоохоронних територій використовуються у туризмі та рекреації.	3
5.	Туристично-рекреаційні острови України.	1. Скласти визначення, що таке туристично-рекреаційний острів. 2. Скласти перелік островів з детальною їх характеристикою.	3
6.	Штучні озера в Україні.	1. Визначити сутність штучного озера. 2. Охарактеризувати штучні озера, які використовуються у туристично-рекреаційній сфері. 3. Виявити їх екологічний стан.	3
7.	Природно-антропогенні туристично-рекреаційні ресурси України.	1. Охарактеризувати ступінь антропогенізації України. 2. Проаналізувати природно-антропогенні туристично-рекреаційні ресурси України.	3
8.	Техногенні туристично-рекреаційні ресурси України.	1. Виявити сутність техногенних туристично-рекреаційних ресурсів. 2. Скласти розгорнуту характеристику техногенних туристично-рекреаційних ресурсів.	3

9.	Туристично-рекреаційні ресурси водосховищ України.	1. Скласти визначення водосховища. 2. Встановити кількісну та вербальну характеристику водосховищ України. 2. Визначити, які водосховища є об'єктами туризму та рекреації.	3
10.	Туристично-рекреаційні ресурси узбережжя Азовського моря.	1. Охарактеризувати географію узбережжя Азовського моря. 2. Виявити та описати сучасний стан використання узбережжі Азовського моря у туризмі та рекреації.	3
11.	Туристично-рекреаційні ресурси узбережжя Чорного моря.	1. Охарактеризувати географію узбережжя Чорного моря. 2. Виявити та описати сучасний стан використання узбережжі Чорного моря у туризмі та рекреації.	3
12.	Туристично-рекреаційні ресурси Гірського Криму.	1. Охарактеризувати географію Гірського Криму. 2. Виявити та описати сучасний стан використання Гірського Криму у туризмі та рекреації.	3
13.	Туристично-рекреаційні ресурси Кримського півострова.	1. Охарактеризувати географію Кримського півострова. 2. Виявити та описати сучасний стан використання Кримського півострова у туризмі та рекреації.	3
14.	Туристично-рекреаційні ресурси Українських Карпат.	1. Охарактеризувати географію Українських Карпат. 2. Виявити та описати сучасний стан використання Українських Карпат у туризмі та рекреації.	3
15.	Туристично-рекреаційні ресурси степової зони України.	1. Охарактеризувати географію степової зони України. 2. Виявити та описати сучасний стан використання степової зони України у туризмі та рекреації.	3
16.	Туристично-рекреаційні ресурси України.	1. Скласти розгорнуту характеристику туристичних і рекреаційних ресурсів	3

		України. 2. Виявити сучасну геополітичну ситуацію та її вплив на туризм і рекреацію в Україні.	
17.	Туристично-рекреаційні ресурси Українського Полісся.	1. Охарактеризувати географію Українського Полісся. 2. Виявити та описати сучасний стан використання території Українського Полісся у туризмі та рекреації.	3
18.	Туристично-рекреаційні ресурси зони широколистяних лісів України.	1. Охарактеризувати географію зони широколистяних лісів України. 2. Виявити та описати сучасний стан використання зони широколистяних лісів України у туризмі та рекреації.	3
19.	Туристично-рекреаційні ресурси лісостепової зони України.	1. Охарактеризувати географію лісостепової зони України. 2. Виявити та описати сучасний стан використання лісостепової зони України у туризмі та рекреації.	3
20.	Прогнозна оцінка туристично-рекреаційної сфери України.	1. На основі існуючої інформації про природно-ресурсний туристично-рекреаційний потенціал України скласти короткочасовий прогноз подальшого функціонування туризму та рекреації в Україні.	3
Всього:			60

*Питання, винесені на самостійне опрацювання, включені до тематичного і підсумкового тестового контролю.

Методи навчання

Під час викладання даної навчальної дисципліни використовуються такі методи навчання:

- лекція, аналіз, пояснення, проблемна ситуація, консультація;
- дослідна робота та метод проекту;
- презентації, відеоматеріали;
- електронне та інтерактивне онлайн-навчання (Moodle, Google Meet);
- самостійна робота за програмою навчальної дисципліни.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	незадовільно з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим самостійним опрацюванням освітнього компоненту до перескладання

Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Туристично-рекреаційне країнознавство: визначення, методи вивчення, видова структура, класифікаційні схеми.
2. Країнознавство як самостійна наука в системі географічних наук.
3. Ретроспективний аналіз країнознавчих досліджень в Україні.
4. Методи вивчення, класифікаційні схеми. Схеми районування України.
5. Конструктивно-географічна характеристика природних умов і природних ресурсів рівнинної території України.
6. Природні умови та природні ресурси – основа туристично-рекреаційного країнознавства.
7. Природно-ресурсний потенціал рівнинної території України.
8. Переважаючі види туризму та рекреації.
9. Конструктивно-географічна характеристика природних умов і природних ресурсів гірської території України.
10. Природні умови та природні ресурси – основа туристично-рекреаційного країнознавства.
11. Природно-ресурсний потенціал гірської території України.
12. Переважаючі види туризму та рекреації.
13. Соціально-економічна характеристика України.
14. Господарський комплекс України.
15. Демографічні процеси.
16. Інфраструктура.
17. Основні об'єкти туризму в Україні.
18. Переважаючі види туризму в Україні.
19. Диференціація видової структури туризму (на прикладі рівнинної і гірської частини території).

20. Об'єкти туризму, занесені до списку ЮНЕСКО.
21. Основні рекреаційні комплекси в Україні.
22. Рекреаційно-туристичний комплекс: теоретичні підходи та районування.
23. Рекреаційні комплекси рівнинної і гірської частини України.
24. Об'єкти рекреації, занесені до Списку ЮНЕСКО.
25. Туристично-рекреаційні ресурси Північної України.
26. Конструктивно-географічна характеристика Північної України.
27. Туристичні умови та ресурси Північної України.
28. Рекреаційні умови та ресурси Північної України.
29. Туристично-рекреаційні ресурси Західної України.
30. Конструктивно-географічна характеристика Західної України.
31. Туристичні умови та ресурси Західної України.
32. Рекреаційні умови та ресурси Західної України.
33. Туристично-рекреаційні ресурси Східної України.
34. Конструктивно-географічна характеристика Східної України.
35. Туристичні умови та ресурси Східної України.
36. Рекреаційні умови та ресурси Східної України.
37. Туристично-рекреаційні ресурси Південної України.
38. Конструктивно-географічна характеристика Південної України.
39. Туристичні умови та ресурси Південної України.
40. Рекреаційні умови та ресурси Південної України.
41. Туристично-рекреаційні ресурси Центральної України.
42. Конструктивно-географічна характеристика Центральної України.
43. Туристичні умови та ресурси Центральної України.
44. Рекреаційні умови та ресурси Центральної України.
45. Туристично-рекреаційні ресурси Українських Карпат та Гірського Криму.
46. Конструктивно-географічна характеристика Українських Карпат та Гірського Криму.
47. Туристичні умови та ресурси Українських Карпат та Гірського Криму.
48. Рекреаційні умови та ресурси Українських Карпат та Гірського Криму.

Зарахування результатів здобутих шляхом неформальної освіти

Відповідно до «Порядку визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (протокол №16 від 25 листопада 2024 року)» (<https://www.chnu.edu.ua/media/4g5fzssb/poriadok-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-ta-abo-informalnoi-osvity.pdf>) допускається зарахування навчальних елементів, а також отримання додаткових балів за результатами **неформальної освіти**:

– робота чи стажування за фахом, що підтверджується документом із підприємства та забезпечує набуття компетентностей, передбачених навчальною дисципліною;

– проходження безкоштовних навчальних тренінгів (вебінарів, семінарів), що проводяться на платформі Prometheus (<https://prometheus.org.ua>) та інших фахових платформах, за умови отримання безкоштовного сертифікату.

Результати зараховуються лише для відповідних тем лекційних і семінарських занять, практичних і лабораторних завдань даної навчальної дисципліни у кількості балів, що виділяються на цей навчальний елемент

Рекомендована література:

Основна

1. Бейдик О.О. Рекреаційні ресурси України: навч. посіб. / О. О. Бейдик. К.: Альтерпрес, 2009. 400 с.
2. Любіцева О.О. Туристичні ресурси України [Навч. посіб.] / О.О. Любіцева, Є.В. Панкова, В.І. Стафійчук. К.: Альтерпрес, 2007. 369 с.
3. Туристські ресурси України : підручник / М. М. Покогодна, Т. В. Гордієнко, І. Л. Полчанінова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. 222 с.
4. Туристські ресурси України: конспект лекцій. Для здобувачів вищої освіти, які навчаються за спеціальністю 242 «Туризм» за усіма формами навчання / Укладач О. В. Поступна. Х.: НУЦЗУ, 2020. 209 с.
5. Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства: навчальний посібник / Н.О. Алешугіна, О.В. Барановська, М.О. Барановський, О.О. Зеленська, І.В. Смаль, І.М. Філоненко. Ніжин: ФОП Лук'яненко ТПК «Орхідея», 2015. 492 с.
6. Ярьоменко С. Г. Туристичні ресурси України : навч. посібник. Одеса : Олді Плюс, 2021. 472 с.

Додаткова

1. Панкова Е.В. Туристичне краєзнавство [навч. посіб.]. К.: Альтерпрес, 2003. 351 с.
2. Мацола В.І. Рекреаційно-туристичний комплекс України / Ін-т регіон. дослідж. НАН України. Львів, 1997. 259 с.
3. Кузик, С. П. Географія туризму: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. П. Кузик. К.: Знання, 2011. 271 с.
4. Рутинський М. Географія туризму України: навч.-метод. посіб. / М. Рутинський. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 160 с.

Інформаційні ресурси

1. Про туризм [Електронний ресурс]: закон України від 15 вересня 1995 р. №325/95-ВР. -Режим доступу: <http://www.zakon1.rada.gov.ua>.
2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua
3. UNWTO [Електронний ресурс]: - Режим доступу: <http://www.zakon1.rada.gov.ua>.

Політика щодо академічної доброчесності

Здобувачі вищої освіти зобов'язані виконувати положення принципів академічної доброчесності: виконувати всі поточні завдання та підсумковий контроль самостійно без допомоги сторонніх осіб; не допускати списування під час проведення контрольних заходів (у т. ч. із використанням мобільних пристроїв); надавати для оцінювання лише результати власної роботи; не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити Ваші результати чи

погіршити/покращити результати інших студентів; не публікувати і не розповсюджувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань студентів.

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни регламентовано такими документами:

- «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetsko-ho-natsionalnoho-universytetu.pdf>

- «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/n5nbzwgb/polozhennia-chnu-pro-plahi-at-2023plusdodatky-31102023.pdf>